

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL UAB "B1" SKUNDO**

2022 m. gegužės d. Nr. S- (7-57/2022)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos pirmininko Evaldo Raistenskio, narių Jurgitos Narkevičiūtės, Rasos Stravinskaitės (pranešėja), Andriaus Veniaus, išnagrinėjo UAB "B1" (toliau – Bendrovė) 2022-03-28 skundą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos (toliau – Aplinkos apsaugos departamentas) 2022-03-04 sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo Nr. AS-43 (toliau – Sprendimas, skundžiamas sprendimas). Bendrovės atstovai D. I., D. K., Aplinkos apsaugos departamento atstovai J. A., J. A. 2022-05-10 posėdyje nuotoliniu būdu dalyvavo.

Komisija n u s t a t ė :

Bendrovė 2022-03-28 skunde nurodo nesutinkanti su Aplinkos apsaugos departamento Apskaitos ir mokesčių kontrolės departamento Panevėžio apskaitos ir mokesčių kontrolės skyriaus 2022-01-06 surašyto patikrinimo akto Nr. (7.6)-PA-50/1-2022 (toliau – Patikrinimo aktas) II dalimi „Mokestis už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių“ bei Sprendimo dalimi, kuria Bendrovei buvo patvirtinta 600 278 Eur mokesčio už aplinkos teršimą (toliau – MUAT) taikant didesnę tarifą suma. Bendrovė neginčija Sprendimo dalies, kuria, peržiūrėjus su rašytiniais pastabomis pateiktus dokumentus bei patikrinimui pateiktus duomenis, buvo patikslintas Patikrinimo akte apskaičiuotas 2019-05-23–2019-12-31 laikotarpiu išleistų nuotekų kiekis.

Skunde cituojamos Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (toliau – MUATĮ) 3 straipsnio 1 punkto, 4 straipsnio 1 dalies, 6 straipsnio 2 ir 3 dalių, 8 straipsnio 1–3, 6 dalių, 9 straipsnio 1, 3 dalių, 4 dalies 1 punkto nuostatos ir nurodoma, jog tam, kad apskaičiuojant MUAT būtų taikomas didesnis tarifas pagal MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatas, turi būti nustatytas normatyvų viršijimo ir (ar) teršalų nuslėpimo faktas.

Pasak skundo, į rašytines pastabas, į kurias, priimant Sprendimą, buvo atsižvelgta tik iš dalies, buvo įtrauktas Bendrovės nesutikimas su Patikrinimo akto išvadomis, pagrįstomis aplinkybe, kad Bendrovė į di(2-etilheksil)ftalato kiekio skaičiavimus neįtraukė 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1. Tyrimų protokolus, kuriuose yra nustatytas didesnis prioritetinių pavojingų medžiagų (di(2-etilheksil)ftalato ir kitų) kiekis, Aplinkos apsaugos departamentas įprastai Bendrovei siunčia raštais, prie kurių pridedami tyrimų protokolai. Tokiu būdu buvo pateiktas Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos 2018-11-28 raštas Nr. (16)-AD5-10163 su tyrimų protokolu Nr. P-001-2018-273/1 bei Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos Kupiškio aplinkos apsaugos inspekcijos 2021-01-12 raštas Nr. (16.3)-AD5-538 su 2021-01-05 tyrimų protokolu Nr. P001-2020-433/2. Tuo tarpu 2019-06-07 tyrimų protokolas Nr. P-001-2019-142/1 Bendrovei buvo pateiktas tik kartu su Patikrinimo aktu. Bendrovė tikrinamuoju laikotarpiu nebuvo gavusi tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1, todėl ji negalėjo vadovautis jo duomenimis. Dėl to, jos įsitikinimu, šiuo

protokolu nustatyta tarša negali būti vertinama kaip Bendrovės nuslėptas į aplinką išleistų teršalų kiekis.

Atmetant paminėtus Bendrovės argumentus dėl 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1, Sprendime nurodoma, kad Patikrinimo akte apskaičiuota ir Sprendimu patvirtinama mokesčio suma už faktiškai išleistą teršalų kiekį, be to, sankcija padidintu tarifu yra taikoma ne už nuslėptą teršalų kiekį, o už leistinos taršos normatyvo viršijimą, todėl nepriklausomai nuo to, kada Bendrovė būtų gavusi aptariamą protokolą, mokesčio didesniu tarifu suma, kurią Bendrovė turėjo pati apskaičiuoti, būtų buvusi vienoda.

Skunde tvirtinama, jog aptariamoms Aplinkos apsaugos departamento išvados pateiktoms Bendrovės argumentus vertinant fragmentiškai, neatsižvelgus į argumentų visumą ir kontekstą. Pažymima, kad šiais argumentais Bendrovė siekė parodyti, kad ji 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1 duomenų nevertino, neturėdama tyčios nuslėpti mokesčius ir pan. Be to, Bendrovė siekė patvirtinti, kad laikotarpiu nuo 2019-05-23 iki 2020-10-13 ji pagrįstai, negavusi kito oficialaus protokolo, vadovavosi savo užsakymu parengtu 2019-02-08 protokolu, kuriuo ištirtas 2019-01-23 paimtas mėginys, kas savo ruožtu reiškia, kad Bendrovė MUAT apskaičiavo, deklaravo ir sumokėjo sąžiningai pagal duomenis, kuriuos turėjo.

Vadovaujantis Mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-07-09 įsakymu Nr. D1-370/1K-230 (įsakymo redakcija, galiojusi nuo 2018-07-01 iki 2021-03-10, toliau – Tvarkos aprašas) 9 punktu, išmestų arba išleistų į atmosferą (aplinkos orą) arba išleistų į vandens telkinius, žemės paviršių ir gilesnius jos sluoksnius teršalų kiekis nustatomas pagal mokesčio mokėtojo laboratorinės kontrolės duomenis ir (arba) aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės tikslais atliktų laboratorinių tyrimų / matavimų duomenis. Kai mokesčio mokėtojo ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės tikslais atliktų laboratorinių tyrimų / matavimų duomenys (rezultatai) nesutampa, vadovujamasi aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės tikslais atliktų laboratorinių tyrimų / matavimų duomenimis. Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo (toliau – Aplinkos monitoringo įstatymas) 11 straipsnio 2 dalis (straipsnio redakcija, galiojusi nuo 2006-05-20 iki 2020-11-01) nustato, kad „laboratorijos, atliekančios taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose (ore, vandenyje, dirvožemyje) matavimus ir tyrimus, turi turėti leidimus šiems matavimams ir tyrimams atlikti arba būti akredituotos teisės aktų nustatyta tvarka. Leidimų atlikti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus išdavimo tvarką nustato Aplinkos ministerija“. Pasak skundo, reikšminga yra tai, kad Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA) Aplinkos tyrimų departamento akreditavimo sritis neapima di(2-etilheksil)ftalato tyrimų. Šią aplinkybę patvirtina 2019-03-07 tyrimų protokolas Nr. P-001-2019-142/1, iš kurio matyti, kad tyrimas dėl di(2-etilheksil)ftalato atliktas naudojant neakredituotą tyrimo metodą LST EN ISO 18856:2005. Esant tokiai situacijai, tam, kad AAA Aplinkos tyrimų departamentas galėtų tirti di(2-etilheksil)ftalatą, pagal Aplinkos monitoringo įstatymo 11 straipsnio 2 dalį jis privalėjo turėti leidimą. Iš viešai skelbiamos informacijos AAA Aplinkos tyrimų departamentas neturi leidimo atlikti di(2-etilheksil)ftalato tyrimus. Atsižvelgiant į tai, 2019-06-07 tyrimų protokolas Nr. P-001-2019-142/1 skunde vertinamas kaip parengtas pažeidžiant imperatyvų Aplinkos monitoringo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies reikalavimą laboratorijai turėti leidimą vykdyti šią veiklą arba būti akredituotai teisės aktų nustatyta tvarka.

Skunde pastebima, kad teismų praktikoje aplinkybė, jog matavimai buvo atlikti naudojant neakredituotą metodą, sudaro pagrindą teismui nesivadovauti tokių tyrimų rezultatais (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2013-10-14 nutartį adm. byloje Nr. A-552-1538/2013).

Pasak skundo, nėra pagrindo tikėti 2019-06-07 tyrimų protokole Nr. P-001-2019-142/1 pateiktu rezultatu ir skaičiuoti, kad Bendrovė visą laiką iki kito mėginio leidžia tokį patį di(2-etilheksil)ftalato kiekį. Lietuvos standarto LST ISO 5667-10 „Vandens kokybė. Mėginių ėmimas. 10 dalis. Nurodymai, kaip imti nuotekų mėginius (tapatus ISO 5667-10:1992)“ 5.2.2 punkte „Mėginių kiekis“ nurodyta, kad „įvairūs veiksniai nuotekų sraute gali skirtis dėl atsitiktinių ir sisteminių pokyčių <...> Dėl šios priežasties vandens analizė turėtų būti pagrįsta mėginiais, kurie

reguliariai imami tam tikrą laikotarpį (pvz., kontrolė). <...> Kiekvienu kontrolės laikotarpiu paimamų mėginių kiekis turi būti pasirinktas, remiantis statistiniais metodais (žr. ISO 2602, ISO 2854 ir ISO 5667-1)“.

Skunde tvirtinama, jog nėra pagrindo tikėti AAA Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus 2019-06-07 tyrimų protokole Nr. P-001-2019-142/1 pateiktu rezultatu taip pat dėl to, kad nuotekų mėginys buvo paimtas nesilaikant Standarto LST ISO 5667-10:2020 reikalavimų. Šio standarto 4.1 punkto trečia pastraipa nustato: mėginio indas turi apsaugoti nuo nuostolių, kurie gali atsirasti dėl absorbcijos, lakumo bei užterštumo pašalinėmis medžiagomis. Šiuo metu vandens kokybės nustatymą bei su tuo susijusį mėginių ėmimą reguliuoja Lietuvos standartas LST EN ISO 5667-3 (Europos standartas EN ISO 5667-3-2018 turi Lietuvos standarto statusą), kurio A.1 lentelėje nurodyta, kad tiriamoji medžiaga – ftalatai turi būti imami į stiklo indus. Šis reikalavimas paaiškinamas cheminėmis tiriamų medžiagų savybėmis, t. y. tirpumu ir reagavimu su kitomis, ypač plastikinėmis, medžiagomis. Ftalatai yra sudėtinė plastiko dalis, skirta jo minkštinimui ir dėl savo molekulinę savybių lengvai migruoja sąlytyje su skysčiais (vandeniu). Šiame kontekste pažymima, kad Patikrinimo aktas grindžiamas nuotekų mėginių tyrimų rezultatais, gautais nuotekų mėginius paėmus naudojant Bendrovės automatinį nuotekų semtuvą *WaterSam* (WS 312), kuris nepritaikytas imti nuotekų mėginius ftalatų tyrimams, nes nuotekų mėginys renkamas plastikine žarnele (pagaminta iš PVC), kas dėl plastiko absorbcijos iškreipia matavimo rezultatą (žr. prie rašytinių pastabų pridėtas Automatinio nuotekų semtuvo *WaterSam* (WS 312) programavimo instrukcijų ištraukas). Bendrovė neturi galimybės įsirengti tokio automatinio nuotekų semtuvo, kuriame nebūtų plastiko elementų, nes rinkoje parduodami semtuvai yra serijiniai gaminiai, kurie visi turi plastiko elementų, kontaktuojančių su paimamu mėginiu.

Sprendime dėl paminėtų argumentų pasisakyta tiek, kad Aplinkos apsaugos departamentas neturi jokio pagrindo abejoti atsakingos ir kompetentingos institucijos, t. y. AAA veiksmis. Bendrovės argumentai buvo atmesti iš esmės be jokių motyvų ir, Bendrovės įsitikinimu, tokiu būdu buvo pažeista jos teisė būti išklaustyti. Aplinkos apsaugos departamentas, Sprendimu nevertindamas aptariamų Bendrovės argumentų, susijusių su teisėtų lūkesčių principo pažeidimu (dėl 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1 taikymo bei dėl Bendrovės argumentacijos, kuria ji siekė pagrįsti, kad Patikrinimo akto išvados dėl nustatytų pažeidimų buvo pateiktos ignoruojant faktines aplinkybes, be kita ko, tai, kad Bendrovė buvo aktyvi, ėmėsi veiksmų ir priemonių, susijusių su jos nuotekose randamu di(2-etilheksil)ftalatu), pažeidė Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 132 straipsnio 1 dalį. Šiame kontekste pažymima ir tai, kad pagal LVAT praktiką pareiga nustatyti sąlygas MUATĮ 9 straipsnio 3 dalies nuostatų taikymui tenka Aplinkos apsaugos departamentui, kuris, manydamas esant pagrindą taikyti tokią priemonę, negali apsiriboti vien faktų, susijusių su neteisingu apmokestinamosios pakuotės apskaitos vedimu MUAT apskaičiavimui, nustatymu (LVAT 2020-06-03 sprendimas adm. byloje Nr. eA-2888-624/2020).

Atsižvelgdama į pažeistą teisę būti išklaustyti bei pažeistą Aplinkos apsaugos departamento pareigą įvertinti pateiktas pastabas, Bendrovė skunde prašo įvertinti jos poziciją dėl 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1 taikymo. Pripažinus šią Bendrovės poziciją pagrįsta, šio tyrimų protokolo rezultatai laikytini nevertintiniais, kas reikštų, kad laikotarpiu nuo 2019-05-23 iki 2020-10-13 Bendrovė pagrįstai vadovavosi savo užsakymu parengtu 2019-02-08 tyrimų protokolu, kuriuo buvo ištirtas 2019-01-23 paimtas mėginys.

Skunde teikiami argumentai dėl faktinių aplinkybių, patvirtinančių, kad Bendrovė buvo aktyvi, ėmėsi veiksmų ir priemonių, susijusių su jos nuotekose randamu di(2-etilheksil)ftalatu:

1. Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos 2018-11-28 raštu Nr. (16)-AD5-10163 Bendrovė gavo klausimų dėl prioritetinių pavojingų medžiagų išleidimo į jos eksploatuojamą nuotakyną. Atsakydama į paminėtą raštą bei atsižvelgdama į tai, kad di(2-etilheksil)ftalato nuotekų sistemoje atsiranda ne dėl jos valios, o dėl to, kad šis teršalas gali patekti į nuotekų sistemą fiziniams ir juridiniams asmenims naudojant vandenį, 2019-01-19 raštu Nr. 35 Bendrovė nurodė, jog apklaustos įmonės deklaravo, kad prioritetinių pavojingų medžiagų į Bendrovės eksploatuojamą nuotakyną neišleidžia, kad 2018-12-05 ir 2019-01-23 iš rizikingiausių

įmonių paimti išleidžiamų nuotekų mėginiai prioritetinei pavojingai medžiagai di(2-etilheksil)ftalatu nustatyti, taip pat 2018-01-23 paimti mėginiai iš Rokiškio m. nuotekų valymo įrenginių (toliau – NVĮ), prieš valymą ir po valymo. Bendrovė nurodė, kad gavus mėginių tyrimų rezultatus, nustatyta, kad prioritetinės pavojingos medžiagos di(2-etilheksil)ftalato koncentracija nuotekose neviršijo Nuotekų tvarkymo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236 (2007-10-08 įsakymo Nr. D1-515 redakcija, toliau – Reglamentas) 1 priede „Prioritetinių pavojingų medžiagų didžiausia leidžiama koncentracija (DLK) nuotekose ir aplinkos kokybės standartai (AKS)“ nustatytų normatyvų DLK į nuotekų surinkimo sistemą ir DLK į gamtinę aplinką;

2. Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos Kupiškio aplinkos apsaugos inspekcija 2021-01-12 raštu Nr. (16.3)-ADS-538 buvo pateikusi Bendrovei informaciją, kad pagal pateiktą AAA Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus 2021-01-05 tyrimų protokolą Nr. P-001-2020-433/2 iš Rokiškio m. NVĮ 2020-12-04 ištekančių nuotekų mėginyje buvo nustatyta prioritetinė pavojinga medžiaga – di(2-etilheksil)ftalatas 2,05 µg/l, kai DLK į gamtinę aplinką 2 µg/l. Tuo pačiu Bendrovė buvo informuota, kad ji turi AAA pateikti paraišką dėl Taršos leidimo Nr. P2-5/001/LT-P.6-1/2014 pakeitimo. Bendrovė 2021-01-15 raštu Nr. 7 informavo Aplinkos apsaugos departamentą, kad 2020-09-29 AAA inicijavus yra vykdomos Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo (toliau – TIPK leidimas) keitimo į Taršos leidimą procedūros, į keičiamą Taršos leidimą numatyta įtraukti ir prioritetinę pavojingą medžiagą di(2-etilheksil)ftalatą. Paminėtu raštu Bendrovė prašė Aplinkos apsaugos departamento išaiškinimo dėl taršos už prioritetinės pavojingos medžiagos di(2-etilheksil)ftalato išvalytose nuotekos skaičiavimo: ar reikia skaičiuoti ir kaip skaičiuoti 2020 m. MUAT, kai viršijama DLK į gamtinę aplinką, bet nebuvo leidimo prioritetinės pavojingos medžiagos išleidimui; jeigu reikia skaičiuoti, tai taikant kokį tarifą ir už kokį laikotarpį. Aplinkos apsaugos departamento Apskaitos ir mokesčių kontrolės departamentas 2021-01-29 raštu Nr. (7.3)-AD5-1575 pateikė atsakymą į Bendrovės 2021-01-15 raštą Nr. 7;

3. Dar prieš gaudama Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos Kupiškio aplinkos apsaugos inspekcijos 2021-01-12 raštą Nr. (16.3)-AD5-538, kuriuo buvo informuota apie prievolę teikti paraišką dėl Taršos leidimo Nr. P2-5/001/LT-P.6-1/2014 pakeitimo, įtraukiant prioritetinę pavojingą medžiagą di(2-etilheksil)ftalatą, Bendrovė 2020-10-26 raštu Nr. 72 pateiktoje paraiškoje dėl TIPK leidimo keitimo į Taršos leidimą procedūros savo iniciatyva į keičiamą Taršos leidimą paprašė įtraukti prioritetinę pavojingą medžiagą di(2-etilheksil)ftalatą.

Taigi, pasak skundo, Bendrovė veiklą vykdė būtent taip, kaip yra nurodyta Taršos leidime, ir tvarkė teršalų, kurie reglamentuoti TIPK leidime, apskaitą, todėl ji nesutinka, kad visas išmesto teršalų (di(2-etilheksil)ftalatų) kiekis laikomas viršijančiu normą, kadangi di(2-etilheksil)ftalatų išmetimas TIPK leidime apskritai nebuvo reglamentuotas, nes šio teršalo nereglamentuoti nusprendė pats Aplinkos apsaugos departamentas. Bendrovės nuomone, net ir nustatčius, kad su nuotekomis į aplinką di(2-etilheksil)ftalatų buvo išmesta, neturi būti laikoma, kad visas išmestas šio teršalo kiekis laikytinas viršijančiu normą ir dėl to Bendrovei negali būti taikomas mokestis padidintu tarifu. Aplinkos apsaugos departamentas, priimdamas Sprendimą, neatsižvelgė į pažeidimo aplinkybes, t. y. dėl to, kad buvo netinkamai deklaruoti teršalų kiekiai, įtakos turėjo ir pats Aplinkos apsaugos departamentas, dar 2018 m. nepareikalavęs į TIPK leidimą įtraukti di(2-etilheksil)ftalatų.

Patikrinimo akte teigiama, kad peržiūrėjus mokestinių laikotarpių MUAT iš stacionarių taršos šaltinių deklaracijas, forma FR0522 (toliau – Deklaracija FR0522), pastebėta, kad Bendrovė, pildydama Deklaracijas FR0522, nesilaikė Mokesčio už aplinkos teršimą iš mobilių taršos šaltinių deklaracijos FR0521 formos ir Mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių deklaracijos FR0522 formos pildymo taisyklių (toliau – Taisyklės), patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-12-08 įsakymu Nr. VA-61/D1-658, 19.15 punkto reikalavimų ir Deklaracijos FR0522 16 laukelyje „TIPK ir (ar) taršos leidime nustatytas per mokestinį laikotarpį leistinas išmesti į aplinką teršalo kiekis (normatyvas)“ nurodė ne 0, o apskaičiuotą teršalo kiekį. Dėl šio Patikrinimo akte nurodyto pažeidimo rašytinėse pastabose Bendrovė

paaikšino, kad į Deklaracijos FR0522 16 laukelį įrašius 0, elektroninio deklravimo sistema neleido pateikti Deklaracijos FR0522, nes buvo rodoma klaida. Bendrovei vietoje 0 įrašius apskaičiuotą teršalo kiekį, užpildytoje Deklaracijoje FR0522 klaida nebuvo rodoma ir Deklaraciją FR0522 buvo galima pateikti. Bendrovės vertinimu, tai sistemos klaida, už kurią ji neatsako. Be to, aptariama klaida yra formali ir jokios žalos ar kitų neigiamų pasekmių nesukėlė.

Skunde pažymima, kad Bendrovė neturi galimybių įrodyti buvus sisteminei klaidai, tačiau ir Aplinkos apsaugos departamentas nepateikė jokių įrodymų, kad deklaracijų pateikimas nestrigo (negalėjo strigti). Aplinkos apsaugos departamentas teiginio, kad Bendrovė galimai nesilaikė kitų Taisyklių reikalavimų, taip pat nepatvirtina jokie įrodymai. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, taip pat į tai, kad aptariama klaida yra formali ir jokios žalos ar kitų neigiamų pasekmių nesukėlė, laikytinas prieštaraujančiu teisingumo principui Patikrinimo akto konstatavimas, kad Bendrovė, pildydama Deklaracijas FR0522, nesilaikė Taisyklių 19.15 punkto reikalavimų.

Sprendime liko neįvertinti rašytinėse pastabose pateikti argumentai dėl Bendrovei skirtos sankcijos neproporcingumo, nurodant, kad Aplinkos apsaugos departamentas neturi galimybės atsižvelgti į šiuos argumentus. Bendrovė nesutinka su tokiu Aplinkos apsaugos departamento vertinimu, nes jis nesuderinamas su MAĮ 8 straipsnio 3 dalies bei Lietuvos Respublikos viešo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ) 3 straipsnio 10 punkto nuostatomis.

Rašytinėse pastabose Bendrovė atkreipė Aplinkos apsaugos departamento dėmesį į patikrinimą, atliktą 2019 m. (2019-06-26 patikrinimo aktas Nr. PA80-43), kurio dalykas – MUAT iš stacionarių taršos šaltinių apskaičiavimo ir deklravimo teisingumo patikrinimas už 2018 m. Skunde pastebima, kad šiame patikrinimo akte apie di(2-etilheksil)ftalata neuzsimenama, nors šis teršalas buvo nustatytas – pagal 2018-11-16 tyrimų rezultatų protokolą Nr. P-001-2018-273/1 paros mėginio nuotekose po valymo buvo rasta 11,4 µg/l di(2-etilheksil)ftalato. Di(2-etilheksil)ftalato buvo rasta taip pat 2015-12-01 (2,16 µg/l) bei 2016-11-22 (0,78 µg/l). Nepaisant to, Aplinkos apsaugos departamentas nesiėmė jokių veiksmų išaiškinti Bendrovei, kokių veiksmų jai reiktų imtis, kad nebūtų nustatyta pažeidimų dėl nuotekose randamo di(2-etilheksil)ftalato.

Bendrovės įsitikinimu, Sprendimu jai pritaikyta mokesčio apskaičiavimo didesniu tarifu sankcija – 600 278 Eur, yra neteisinga bei neproporcinga. N. P. rajono savivaldybės tarybos 2015-12-18 sprendimu Nr. TS-240 yra paskirta viešuoju geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju Rokiškio rajono savivaldybės teritorijoje. Paminėtu sprendimu Bendrovei pavesta vykdyti viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą Rokiškio rajono savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje.

Skunde pažymima, kad Bendrovė negali įtakoti savo abonentų ir vartotojų veiklos, be to, ji nėra prisiėmusi įsipareigojimų išvalyti di(2-etilheksil)ftalata iš savo abonentų ir vartotojų nuotekų, išleidžiamų į jos valdomą Rokiškio m. nuotekų tvarkymo infrastruktūrą. Bendrovės valymo įrenginiuose įdiegta biologinio nuotekų valymo technologija nevalo di(2-etilheksil)ftalato, kaip ir kitų prioritetinių pavojingų medžiagų. Tokios nuotekų tvarkymo technologijos nėra įdiegęs nei vienas respublikos nuotekų tvarkytojas. Būtent dėl šios priežasties pirmiausiai ne Bendrovė, bet jos abonentai ir vartotojai, išleidžiantys nuotekas į nuotekų tinklus, turi imtis priemonių atsisakyti veikloje naudoti di(2-etilheksil)ftalata, tokiu būdu užkertant kelią jo patekimui per Bendrovės eksploatuojamą nuotekų valyklą į gamtinę aplinką. Šį procesą turi kontroliuoti Aplinkos apsaugos departamentas, nes pagal Lietuvos Respublikos vandens įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 5 ir 6 punktus asmenys turi turėti leidimus prioritetinių pavojingų medžiagų išleidimui, neatsižvelgiant į išleidžiamų prioritetinių medžiagų kiekį. Dėl to Aplinkos apsaugos departamentui vykdžius nepakankamą asmenų veiklos kontrolę, visos atsakomybės perkėlimas Bendrovei akivaizdžiai prieštarauja teisingumo principui.

Pasak skundo, nesąžininga Bendrovei taikyti didesnę tarifą už di(2-etilheksil)ftalato išleidimą, kai Aplinkos apsaugos departamentas seniai turėjo duomenis apie Bendrovės di(2-etilheksil)ftalato išleidimą (žr. prie rašytinių pastabų pridėtą Aplinkos apsaugos departamentas Panevėžio valdybos 2018-11-28 raštą Nr. (16)-AD5-10163), tačiau nurodė, kad Bendrovė turėtų pateikti paraišką dėl Taršos leidimo pakeitimo tik Aplinkos apsaugos departamentas Panevėžio valdybos Kupiškio aplinkos apsaugos inspekcijos 2021-01-12 raštu

Nr. (16.3)-AD5-538 (t. y. tik po to, kai Bendrovė pati šią teršiančiąją medžiagą paprašė įtraukti į Taršos leidimą).

Pastebima, kad į Bendrovės Taršos leidimą (Rokiškio m. NVĮ) šiuo metu jau yra įtrauktas di(2-etilheksil)ftalatas. TIPK leidimo keitimą 2020-09-29 inicijavo AAA. Be to, kaip minėta, Bendrovė savo iniciatyva įtraukė prioritetinę pavojingą medžiagą di(2-etilheksil)ftalatą į keičiamą Taršos leidimą. Bendrovė prašo atsižvelgti į tai, kad ji elgėsi sąžiningai (t. y. nesiekė išvengti mokesčių mokėjimo, juos sumokėjo), kad bylos duomenys nepatvirtina, kad Bendrovė būtų sistemingai tyčia pažeidinėjusi įstatymus ir kad jai anksčiau būtų taikytos ekonominės sankcijos už analogiškus pažeidimus. Byloje taip pat nėra duomenų apie tai, kad Bendrovė būtų apgaulingai tvarkiusi taršos apskaitą, kad būtų klastojusi apskaitos dokumentus, kad būtų trukdžiusi Aplinkos apsaugos departamento atstovams atlikti jiems pavestas funkcijas ir pan. Bendrovė patikrinimo metu bendradarbiavo, pažeidimas nesukėlė neigiamų pasekmių. Aplinkybę, kad Bendrovė neturėjo motyvo nuslėpti dalies ar visos su nuotekomis ir paviršinėmis nuotekomis išleistos taršos, patvirtina Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 33 straipsnio 1 dalis. Vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodikos, patvirtintos Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2006-12-21 nutarimu Nr. O3-92 (Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2020-01-16 nutarimo Nr. O3E-28 redakcija) 29.1.13 punktu ir šios metodikos 8 priedu (žr. eil. Nr. 10.2), mokesčiai už taršą priskiriami ataskaitinio laikotarpio ir paslaugų palaikymo savikainos tiesioginėms geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų sąnaudoms ir yra įskaičiuojami į paslaugų kainas. Taigi tiek, kiek Bendrovė sumoka mokesčių už taršą, tokia suma yra įskaičiuojama į paslaugų kainas. Bendrovė neturėjo ir neturi motyvo slėpti dalies ar visos išleidžiamos taršos su nuotekomis.

Skunde analizuojama administracinė jurisprudencija bylose dėl MUATĮ numatytos sankcijos teisingumo vertinimo, nurodant, jog administracinių teismų praktikoje pripažinta, kad siekiant rasti balansą tarp padaryto pažeidimo ir taikytos poveikio priemonės dydžio, be kita ko, turi būti atsižvelgta į ūkio subjekto finansinę padėtį (pvz., LVAT 2019-05-15 nutarties adm. byloje Nr. A-431-822/2019 34 p.). Pažymima, kad Bendrovės, kuri yra viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas, finansinė padėtis yra kritiškai bloga: jos veikla tiek 2019, tiek 2020 m. buvo nuostolinga: 2019 m. Bendrovė patyrė 287 764 Eur nuostolius, 2020 m. – 338 758 Eur. Bendrovė turi 2 067 203 Eur įsipareigojimus, iš kurių net 488 797 Eur per vienerius mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai. Be to, Bendrovė dėl gyventojų (vartotojų) įsiskolinimo už teikiamas vandens paslaugas nuolat trūksta apyvartinių lėšų, ypač paskutiniaisiais metais, kai gyventojų mokumas sumažėjęs dėl nepalankios epideminės COVID-19 (koronavirusinės infekcijos) situacijos ir reikšmingai (kelis kartus) išaugusių energetinių resursų kainų. Dėl to Sprendimu patvirtintos mokesčių sumos (600 278 Eur) sumokėjimas neabejotinai sutrikdytų Bendrovės veiklą ar net pastūmėtų link bankroto.

Tiek bendrosios kompetencijos, tiek administracinių teismų praktikoje ne kartą nurodyta, kad geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų šalinimas yra viena iš valstybės reguliuojamų ūkinės veiklos sričių, kurios tinkamas įgyvendinimas yra viešasis interesas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014-10-07 nutartį civ. byloje Nr. 3K-3-424/2014, 2015-04-17 nutartį civ. byloje Nr. 3K-3-219-313/201, LVAT 2019-10-02 sprendimą adm. byloje Nr. eA-833-822/2019), todėl Bendrovei sumokėjus Sprendime nustatytą mokesčių, pasak skundo, bus pažeistas ir visuomenės, viešasis interesas.

Atsižvelgiant į pažeidimų mastą, pobūdį, skunde išvardintas pažeidimų padarymo aplinkybes, į tai, kad Bendrovės padaryti pažeidimai yra formalaus pobūdžio, nesukėlė neigiamų padarinių aplinkai, valstybės ekonominiams interesams, į tai, kad Bendrovė bendradarbiavo su pareigūnais, taip pat atsižvelgiant į blogą Bendrovės finansinę padėtį, kad sumokėjus ginčijamą 600 278 Eur sumą, būtų apsunkinta Bendrovės galimybė vykdyti priskirtas viešąsias paslaugas, būtų pažeistas ir visuomenės, viešasis interesas, vadovaujantis teisingumo ir protingumo principais, skunde daroma išvada, jog Sprendimu nustatyta sankcija yra aiškiai neproporcinga padarytiems pažeidimams. Todėl prašoma skundą tenkinti, t. y. Sprendimą pakeisti, apskaičiuotą

didesniu tarifus (duomenys neskelbtini) 278 Eur sumažinti, netaikant koeficiento 50, iki 11 586,12 Eur.

Aplinkos apsaugos departamentas Sprendimu pakeitė Patikrinimo akto II dalį ir nurodė Bendrovei sumokėti 600 278 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių.

Sprendime nurodoma, jog Bendrovė 2019–2020 m. vykdė veiklą (teikė komunalines paslaugas), kurios vykdymui privalomas Taršos leidimas (-ai) su nustatytais leistinos taršos normatyvais. Bendrovė turi išduotus (bei turi prievolę juos turėti) TIPK leidimus ir / ar Taršos leidimus su nustatytais išleidžiamų teršalų normatyvais, atitinka MUATĮ 4 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus ir yra MUAT iš stacionarių taršos šaltinių mokėtoja. Turimų leidimų sąrašas pateiktas pirmame Patikrinimo akto puslapyje.

Nurodoma, jog Bendrovė Deklaracijas FR0522 už 2019–2020 m. mokestinius laikotarpius pateikė laikantis MUATĮ 7 straipsnio 2 dalyje nustatytų terminų, atitinkamai 2020-01-16 (tikslinta 2021-02-12) ir 2021-01-15 (tikslinta 2021-02-12). 2021-02-12 tikslindama 2019 ir 2020 m. mokestinių laikotarpių deklaracijas FR0522, Bendrovė nurodė iš Rokiškio NVĮ išleistą di(2-etilheksil)ftalato kiekį.

Mokesčio už aplinkos teršimą kontrolės tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009-04-23 įsakymu Nr. D1-213 (toliau – Mokesčio kontrolės tvarka) 8 punkte nurodyta, kad vykdant mokestinį patikrinimą vertinamos tik tos MUAT deklaracijos, kurios Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos buvo pateiktos iki patikrinimo pradžios datos, t. y. iki pranešimo ir (ar) pavedimo / sprendimo apie patikrinimą išsiuntimo mokėtojui datos. Mokesčio kontrolės tvarkos 4 punktas ir MAĮ 120 straipsnis nurodo, kad mokestinio patikrinimo pradžia yra mokestinio patikrinimo pranešimo / pavedimo išrašymas, kurio kopija pateikiama prieš pradėdant faktinį patikrinimą. Įvertinus tai, kad 2019–2020 m. mokestinių laikotarpių Deklaracijos FR0522 tikslintos iki mokestinio patikrinimo pradžios, patikrinimo metu vertinamos 2021-02-12 pateiktos patikslintos Deklaracijos FR0522.

Peržiūrėjus ūkio subjekto vykdomos apskaitos duomenis (ataskaitas bei skaičiavimus, kurių pagrindu parengtos ataskaitos), pasak Aplinkos apsaugos departamento, nustatyta, kad Bendrovė 2019 ir 2020 m. išleidžiamą teršalų kiekį apskaitė teisingai (išskyrus di(2-etilheksil)ftalato ir kitų prioritetinių pavojingų medžiagų kiekį). Tikrinamuoju laikotarpiu didžiausios leistinos taršos (DLT) normatyvų viršijimų nenustatyta (išskyrus taršą di(2-etilheksil)ftalatu).

Atlikus taršos prioritetinėmis pavojingomis medžiagomis apskaičiavimo ir deklaravimo patikrinimą, pasak Sprendimo, nustatyta, kad AAA Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus tyrimų protokoluose užfiksuotas di(2-etilheksil)ftalatas iš Rokiškio NVĮ išleidžiamose nuotekose. Tyrimų protokolai Nr. P-001-2018-273/1 (2018-11-16), Nr. P-001-2019-142/1 (2019-06-07) (pridedamas) ir Nr. P-001-2020-433/ (2021-01-05). Be to, šis teršalas fiksuotas dviejuose pačios Bendrovės paimtuose mėginiuose: 2019-01-23 paimtame mėginyje 0,05 µg/l ir 2020-10-14 paimtame mėginyje 1,0 µg/l.

Sprendime nurodoma, jog di(2-etilheksil)ftalatas priskiriamas teršalams, kurie nuotekose pagal Nuotekų tvarkymo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236, (toliau – Nuotekų tvarkymo reglamentas) 1 priedą yra laikomi prioritetinėmis pavojingomis medžiagomis. Pagal Nuotekų tvarkymo reglamento 15 punkto reikalavimus į gamtinę aplinką išleisti nuotekas (nepriklausomai nuo nuotekų kiekio / debito), kuriose yra prioritetinių pavojingų medžiagų (nepriklausomai nuo išleidžiamų prioritetinių pavojingų medžiagų kiekio), leidžiama tik turint leidimą, kuriame nustatyti reikalavimai tokių medžiagų išleidimui. Bendrovė turimame Taršos leidime di(2-etilheksil)ftalato išleidimui tikrinamuoju laikotarpiu neturi nustatyto leistinos taršos normatyvo, t. y. leistina di(2-etilheksil) ftalato išleidžiamose nuotekose iš Rokiškio NVĮ tarša į aplinką lygi nuliui. Di(2-etilheksil)ftalato DLT normatyvas nustatytas nuo 2021-02-12, kai TIPK leidimas buvo pakeistas į Taršos leidimą.

Vadovaujantis MUATĮ 3 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 4 straipsnio 1 dalimi, Bendrovė yra MUAT di(2-etilheksil)ftalatu mokėtoja, pagal tyrimų rezultatus, fiksuojančius faktinį jų išleidimą

į aplinką, šiems teršalams privalo turėti leidimą su nustatytais į aplinką išleidžiamų teršalų normatyvais.

Pagal MUATĮ 6 straipsnio 6 dalies, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-01-18 nutarimo Nr. 53 „Dėl Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Vyriausybės nutarimas) 1.4 papunkčio ir 2 punkto bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006-07-10 įsakymo Nr. D1-335/V-597 „Dėl naujų teršalų priskyrimo apmokestinamų teršalų grupėms, kurios patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-01-18 nutarimu Nr. 53 „Dėl Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo įgyvendinimo“ 1.2 papunkčio nuostatas di(2-etilheksil)ftalatai priskiriami apmokestinamų teršalų, išmetamų į vandens telkinius, žemės paviršių ir gilesnius jos sluoksnius, II grupei ir už juos nustatyta tvarka turi būti apskaičiuojamas, deklaruojamas ir mokamas MUAT.

Pasak Sprendimo, N. P. NVĮ TIPK leidime 2019–2020 m. mokestiniais laikotarpiais neturėjo nustatytų di(2-etilheksil)ftalato išleidimo į aplinką DLT normatyvų, leistina šių teršalų tarša iš Rokiškio NVĮ į aplinką išleidžiamose nuotekose yra lygi nuliui, o visas faktiškai išleistas kiekis laikomas viršnormatyviniu. Už viršnormatyvinį teršalų kiekį, išmestą iš stacionarių taršos šaltinių, vadovaujantis MUATĮ 9 straipsnio 3 dalimi, turėjo būti mokamas mokestis taikant didesnę tarifą. Mokestis taikant didesnę tarifą turėjo būti apskaičiuotas ir sumokėtas pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, kaip tai numato Tvarkos aprašo 4 ir 9 punktų reikalavimai.

Tikrinamuoju laikotarpiu Bendrovė apskaitė di(2-etilheksil)ftalato kiekį bei apskaitytą teršalo kiekį deklaravo. Tačiau, pasak Aplinkos apsaugos departamento, vertinant šio teršalo apskaitą nustatyta, kad Bendrovė į teršalo kiekio skaičiavimus neįtraukė tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1 (2019-06-07) bei neteisingai apskaitė į gamtinę aplinką išleistą di(2-etilheksil)ftalato kiekį.

Įvertinus tai, kad Bendrovė, skaičiuodama di(2-etilheksil)ftalato kiekį, įvertino ne visus tyrimų rezultatų protokolus (jų duomenis), patikrinimo metu perskaiciuojamas di(2-etilheksil)ftalato kiekis, faktiškai išleistas su nuotekomis per 2019–2020 m. mokestinius laikotarpius, taikant formulę: $Q_{NUS} = M_F * C * 10^{-6}$. Čia: Q_{NUS} – teršalo kiekis išleistose nuotekose, t/m; M_F – faktinis per laikotarpį išleistas nuotekų kiekis, m³; C_F – mėginyje nustatyta faktinė teršalo koncentracija.

2019 m. į gamtinę aplinką išleistas di(2-etilheksil)ftalato kiekis iš Rokiškio NVĮ – 0,0205 t.

2020 m. į gamtinę aplinką išleistas di(2-etilheksil)ftalato kiekis iš Rokiškio NVĮ – 0,0199 t (išsamūs teršalų kiekio skaičiavimai pateikti Patikrinimo akte).

Pasak Sprendimo, pildant Deklaracijas FR0522 turi būti laikomasi Taisyklėse nustatytos tvarkos. Peržiūrėjus mokestinių laikotarpių Deklaracijas FR0522 pastebėta, kad Bendrovė, pildydama Deklaracijas FR0522, nesilaikė Taisyklių 19.15 punkto reikalavimų ir Deklaracijos FR0522 16 laukelyje „TIPK ir (ar) taršos leidime nustatytas per mokestinį laikotarpį leistinas išmesti į aplinką teršalo kiekis (normatyvas)“ nurodė ne 0, o apskaičiuotą teršalo kiekį. Bendrovė 2019 ir 2020 m. neteisingai apskaičiavusi taršą di(2-etilheksil)ftalatu ir nedeklaruodama dalies taršos bei pildydama Deklaracijas FR0522 nesilaikydama Taisyklių 19.15 punkto reikalavimų, nuslėpė DLT normatyvą viršijančią taršą, išleidžiamą iš Rokiškio NVĮ, bei pažeidė MUATĮ 8 straipsnio 1–3 dalis.

Mokestis taikant didesnę tarifą už nuslėptą taršą apskaičiuojamas vadovaujantis MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punktu ir Tvarkos aprašo 3 ir 4 punktais. Mokestis taikant didesnę tarifą už DLT normatyvą viršijančią ir nuslėptą (dalina) taršą di(2-etilheksil)ftalatu 2019 ir 2020 m. iš Rokiškio NVĮ – 722 116 Eur (išsamūs mokesčio taikant didesnę tarifą skaičiavimai pateikti Patikrinimo akte).

Sprendime nurodoma, jog Bendrovė skaičiavo (neteisingai) ir deklaravo taršą 2019 ir 2020 m. di(2-etilheksil)ftalatu bei sumokėjo 321 Eur ir 107 Eur. Šios sumokėtos mokesčio sumos iš mokėtino mokesčio sumos už taršą di(2-etilheksil)ftalatu atimamos:

366 017 Eur – 321 Eur = 365 696 Eur (2019 m.);

356 099 Eur – 107 Eur = 355 992 Eur (2020 m.).

Iš viso mokestis taikant didesnę tarifą už taršą di(2-etilheksil)ftalatu 2019 ir 2020 m. iš Rokiškio NVĮ yra 721 688 Eur (365 696 Eur + 355 992 Eur).

Aplinkos apsaugos departamentas, įvertinęs Bendrovės 2022-02-04 rašytines pastabas dėl Patikrinimo akto, skundžiamame sprendime nusprendė pakeisti Patikrinimo aktą.

Bendrovė rašytinėse pastabose nurodė, kad Patikrinimo akte nurodytas neteisingas 2019-05-23–2019-12-31 išleistų nuotekų kiekis. Aplinkos apsaugos departamentas nurodo su šia pastaba sutinkantis. Peržiūrėjus su rašytinėmis pastabomis pateiktus dokumentus bei patikrinimui pateiktus duomenis, Sprendime patikslinamas Patikrinimo akte 2019-05-23–2019-12-31 laikotarpiu išleistų nuotekų kiekis. Atitinkamai yra pakartotinai perskaičiuojamas 2019 m. iš Rokiškio NVĮ išleisto di(2-etilheksil)ftalato kiekis – 0,0137 t. Patikslinamas, perskaičiuojamas mokestis taikant didesnę tarifą už DLT normatyvą viršijančią taršą di(2-etilheksil)ftalatu 2019 ir 2020 m. iš Rokiškio NVĮ – 600 706 Eur.

Bendrovė skaičiavo (neteisingai) ir deklaravo taršą di(2-etilheksil)ftalatu 2019 ir 2020 m bei atitinkamai sumokėjo 321 Eur ir 107 Eur. Šios sumokėtos mokesčio sumos iš mokėtino mokesčio sumos už taršą di(2-etilheksil)ftalatu atimamos:

244 607 Eur – 321 Eur = 244 286 Eur (2019 m.);

356 099 Eur – 107 Eur = 355 992 Eur (2020 m.).

Sprendime nurodoma, jog iš viso mokestis taikant didesnę tarifą už taršą di(2-etilheksil)ftalatu 2019 ir 2020 m. iš Rokiškio NVĮ yra 600 278 Eur (244 286 Eur + 355 992 Eur).

Rašytinėse pastabose Bendrovė nurodo, kad laiku negavo AAA Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus 2019-06-05 tyrimų rezultatų protokolo Nr. P-001-2019-142/1. Dėl šių priežasčių Bendrovės nedeklaruotas teršalo kiekis negali būti vertinamas kaip sąmoningai nuslėptas. Taip pat nurodo, kad pagal teismų praktiką tokiu atveju tarša nėra laikoma nuslėpta.

Su šia pastaba Aplinkos apsaugos departamentas Sprendime nesutinka. Nurodo, jog Patikrinimo akte apskaičiuotas ir Sprendime patvirtintas MUAT už faktiškai išleistą teršalų kiekį. Taip pat pažymi, kad sankcija padidintu tarifu yra taikoma ne už nuslėptą teršalų kiekį, o už leistinos taršos normatyvo viršijimą. Tad nepriklausomai nuo to, kada Bendrovė būtų gavusi šį minimą tyrimų protokolą, mokesčio didesniu tarifu suma, kurią Bendrovė turėjo pati apskaičiuoti, būtų buvusi vienoda. Ši aplinkybė yra svarbi bei reikšminga tik sprendžiant klausimą dėl administracinės atsakomybės taikymo.

Aplinkos apsaugos departamentas nurodo taip pat nesutinkantis su tuo, kad pagal teismų praktiką tokiu atveju mokesčio dydis už faktiškai išleistą taršą neskaičiuojamas. Šiuo atveju Bendrovė neteisingai interpretuoja teismų praktiką bei taiko ne analogišką atvejį. Priešingai nei teigia Bendrovė, pagal teismų suformuotą praktiką ūkio subjektai privalo mokėti mokesčius už faktiškai išleistą teršalų kiekį.

Rašytinėse pastabose nurodoma, kad Bendrovė negalėjo užpildyti Deklaracijos FR0522 pagal Taisyklių 19.15 punkto reikalavimus, nes sistema, laikantis šių reikalavimų, neleidžia pateikti deklaracijos, neva tai sistemos klaida, dėl kurios Bendrovė nėra kalta. Aplinkos apsaugos departamentas Sprendime nesutinka su šiais teiginiais, nes nėra jokių duomenų, kad deklaracijų pateikimas būtų strigęs ir nebūtų galima pateikti Deklaracijų FR0522. Ši Bendrovės nurodyta situacija galėjo susidaryti, tik jei pildydama Deklaraciją FR0522 Bendrovė nesilaikė kitų Taisyklių reikalavimų, t. y. išleistą teršalo kiekį nurodė kaip išleistą leistinos taršos normatyvo neviršijantį teršalo kiekį.

Bendrovė nurodo, kad nesutinka su AAA Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus 2019-06-05 tyrimų rezultatų protokolo Nr. P-001-2019-142/1 duomenimis, teigia, jog šis tyrimas yra neteisėtas ir nepagrįstas. Aplinkos apsaugos departamentas nurodo nesutinkantis su šiais teiginiais ir neturintis pagrindo abejoti atsakingos ir kompetentingos institucijos, t. y. AAA veiksmais.

Dėl Bendrovei paskirtos sankcijos dydžio neproporcingumo ir nepagrįstumo Sprendime nurodoma, jog Aplinkos apsaugos departamentas, nustatęs MUAT nuslėpimo faktą, neteisingą teršalų deklaravimą ar kitą pažeidimą, privalo imperatyviai taikyti MUATĮ nuostatas bei teisės aktuose nustatytas sankcijas. Aplinkos apsaugos departamentui nesuteikta diskrecijos teisė taikyti

kitokią sankciją, nei ją numato įstatymas, taip pat Aplinkos apsaugos departamentas neturi diskrecijos teisės spręsti dėl sankcijos dydžio. Todėl priimant sprendimą Aplinkos apsaugos departamentas negali atsižvelgti į šias aplinkybes.

Pastabose nurodoma, kad ankstesnio mokesčio patikrinimo metu 2019 m. Bendrovei nebuvo taikoma sankcija už 2018 m. išleistas pavojingas prioritетines medžiagas. Pasak Aplinkos apsaugos departamento, šis patikrinimas neapima jau tikrinto laikotarpio ir jokia sankcija už ankstesnį, jau tikrintą laikotarpį netaikoma. Taip pat atkreipiamas dėmesys į tai, kad Bendrovės minimame patikrinimo akte Nr. PA80-43 neminimos pavojingos prioritетinės medžiagos, t. y. patikrinimo metu jų išleidimas į gamtinę aplinką nebuvo vertinamas.

Komisija k o n s t a t u o j a :

Bendrovės 2022-03-28 skundas iš dalies tenkintinas, skundžiamas sprendimas keistinas, vietoje nurodyto sumokėti 600 278 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių nurodant Bendrovei sumokėti 300 139 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių.

Iš bylos medžiagos matyti, jog ginčas tarp šalių vyksta dėl Bendrovei papildomai apskaičiuoto taikant didesnę tarifą 600 278 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių Aplinkos apsaugos departamentui konstatavus, kad Bendrovė tikrintuoju 2019–2020 m. laikotarpiu, neturėdama Rokiškio NVĮ išduotame TIPK leidime nustatytą di(2-etilheksil)ftalato išleidimo į aplinką DLT normatyvo, iš šio NVĮ su nuotekomis 2019 m. išleido į gamtinę aplinką 0,0137 t, 2020 m. – 0,0199 t di(2-etilheksil)ftalato, tačiau šio viso viršnormatyvinio teršalų kiekio Deklaracijose FR0522 nedeclaravo, MUAT taikant didesnę tarifą, vadovaudamasi MUATĮ 9 straipsnio 3 dalimi, neapskaičiavo ir nesumokėjo. Šiais savo veiksmais Bendrovė pažeidė MUATĮ 8 straipsnio 1–3 dalių nuostatas, dėl ko mokesčio patikrinimo metu, vadovaujantis MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punktu ir Tvarkos aprašo 3 ir 4 punktais, Bendrovei buvo apskaičiuotas MUAT iš stacionarių šaltinių taikant didesnę tarifą (taikant MUATĮ 1 priedėlyje II teršalų grupei priskiriamiems teršalams nustatytą 266 088 Eur/t tarifą bei 2 priedėlyje nustatytą šiai teršalų grupei taikomą 50 tarifo koeficientą).

Iš Bendrovės skundo Komisijai turinio bei iš jos atstovų skundo nagrinėjimo Komisijos posėdyje metu išdėstytų pozicijų spręstina, jog Bendrovė iš esmės neginčija aplinkybių, kad ginče aptariamam laikotarpiu ji buvo MUAT iš stacionarių taršos šaltinių mokėtoja, turėjusia prievolę turėti TIPK ir (ar) Taršos leidimus su juose nustatytais išleidžiamų teršalų normatyvais, deklaruoti su nuotekomis išleistą teršalą di(2-etilheksil)ftalata (pažymėtina, jog Bendrovė 2021-02-12 iki mokesčio patikrinimo pradžios pateikė patikslintas 2019 ir 2020 m. Deklaracijas FR0522, kuriose deklaravo (Aplinkos apsaugos departamento tvirtinimu, neteisingai) išleidusi i(2-etilheksil)ftalata), kad jos turėtame TIPK leidime nebuvo nustatytas di(2-etilheksil)ftalato išleidimo į aplinką DLT normatyvas, tačiau nesutinka su mokesčių administratoriaus pateiktu MUAT iš stacionarių taršos šaltinių skaičiavimu, atliktu remiantis 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1, kurio Bendrovė iki Patikrinimo akto surašymo nebuvo gavusi, duomenimis, be kita ko, ginčydamą šiuo tyrimu tirtu mėginio paėmimo procedūros atitikimą galiojantiems standartams bei AAA kompetenciją atlikti di(2-etilheksil)ftalato laboratorinius tyrimus. Taip pat Bendrovė skunde dėsto argumentus dėl to, kad ji buvo aktyvi, ėmėsi veiksmų ir priemonių, susijusių su jos nuotekose randamu di(2-etilheksil)ftalatu, kad Sprendimu jai pritaikyta mokesčio apskaičiavimo didesniu tarifu sankcija – 600 278 Eur, yra neteisinga bei neproporcinga. Atsižvelgdama į Bendrovės skunde bei jos atstovų skundo nagrinėjimo metu akcentuotus nesutikimo su skundžiamu sprendimu motyvus ir argumentus, kurie apsprendžia nagrinėtino mokesčio ginčo ribas, Komisija vertins Sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą Bendrovės skundu apibrėžtose šio mokesčio ginčo ribose.

MUATĮ 9 straipsnio 3 dalis nustato, kad už išmestą iš stacionarių taršos šaltinių normatyvus viršijantį teršalų kiekį ar nuslėptą teršalų ir (ar) sunaudotų degalų, sąvartyne pašalintų atliekų ir (ar) apmokestinamųjų gaminių bei pripildytos gaminių apmokestinamosios pakuotės kiekį MUAT mokamas taikant didesnę tarifą. Pagal MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punktą MUAT taikant didesnę tarifą apskaičiuojamas: normatyvus viršijantį ir (ar) nuslėptą teršalų kiekį, išmestą

iš stacionarių taršos šaltinių, dauginant iš MUAT iš stacionarių taršos šaltinių tarifo, pateikto šio įstatymo 1 priedėlyje, ir iš MUAT iš stacionarių taršos šaltinių tarifo koeficiento, nurodyto šio įstatymo 2 priedėlyje. Taigi MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punkte nustatyta, kaip apskaičiuojamas MUAT taikant didesnę tarifą. MUATĮ 8 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad MUAT apskaičiuojamas ir mokamas Vyriausybės ar jos įgaliotų institucijų nustatyta tvarka. Aukščiau šiame sprendime nurodytas Tvarkos aprašas nustato MUAT iš stacionarių taršos šaltinių apskaičiavimo, mokėjimo ir lengvatų suteikimo tvarką. Minėtą MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatą dėl mokesčio apskaičiavimo patikslina Tvarkos aprašo nagrinėjamai bylai aktualus 4 punktas, įtvirtinantis formulę, pagal kurią apskaičiuojamas mokestis taikant didesnę tarifą už išmestą ar išleistą į aplinką teršalo kiekį per mokestinį laikotarpį, viršijusį TIPK ir (ar) taršos leidime nustatytą leistinos taršos normatyvą, t. y. taikant tarifo koeficientą, nustatytą MUATĮ 2 priedėlyje. Tvarkos aprašo 4 punkte nustatyta, kad neturint TIPK ir (ar) taršos leidimo su jame nustatytais teršalų išmetimo ar išleidimo į aplinką normatyvais, kai toks leidimas įstatymų ar kitų teisės aktų nustatytais atvejais yra privalomas, visas be TIPK ir (ar) taršos leidimo išmestas teršalo kiekis, įskaitant teršalo kiekį išmestą į aplinką, kuris susidaro naudojant biokurą, yra viršnormatyvinis $N=0$ (Tvarkos aprašo 3 punkte paaiškinta, kad N – leistinas išmesti arba išleisti į aplinką per mokestinį laikotarpį normatyvinis teršalo kiekis (t), nustatytas TIPK ir (ar) taršos leidime).

Apibendrinus aukščiau išdėstytas teisės aktų nuostatas, konstatuotina, jog mokesčių mokėtojai neturint TIPK ir (ar) taršos leidimo su jame nustatytais teršalų išmetimo ar išleidimo į aplinką normatyvais, ***visas be TIPK ir (ar) taršos leidimo išmestas teršalo kiekis yra viršnormatyvinis*** ir tokiu atveju, vadovaujantis MUATĮ 9 straipsnio 3 dalimi, MUAT apskaičiuojamas taikant didesnę tarifą pagal MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punktą ir pagal Tvarkos aprašo 4 punkte nustatytą formulę. Nagrinėjamo ginčo atveju Bendrovė eksploatavo NVĮ, turėdama išduotus TIPK ar Taršos leidimus su nustatytais taršos normatyvais (išvardinti Patikrinimo akto 1 psl.), tačiau Rokiškio m. NVĮ ginčiui aktualiu laikotarpiu turėtame TIPK leidime nebuvo numatytas di(2-etilheksil)ftalato išleidimo į aplinką DLT normatyvas. Vadinasi, mokesčių administratorius pagal aukščiau pacituotas teisės aktų nuostatas pagrįstai Bendrovės be leidimo nustatyto DLT normatyvo su nuotekomis į aplinką išleistą di(2-etilheksil)ftalato kiekį laikė viršnormatyviniu ir atitinkamai MUAT iš stacionarių šaltinių 2019 ir 2020 m. mokestiniais laikotarpiais Bendrovei apskaičiavo taikydamas didesnę mokesčio tarifą. Pažymėtina, jog di(2-etilheksil)ftalato DLT normatyvas Bendrovei nustatytas nuo 2021-02-12, kuomet Bendrovės turimas Rokiškio m NVĮ TIPK leidimas buvo pakeistas į Taršos leidimą Nr. TL-P.6-2/2014.

Iš bylos medžiagos matyti, jog Bendrovės tikrintaisiais 2019 ir 2020 m. į aplinką faktiškai išleistas teršalo di(2-etilheksil)ftalato kiekis buvo nustatytas remiantis atliktais nuotekų tyrimų rezultatais. Di(2-etilheksil)ftalatas iš Rokiškio NVĮ išleidžiamose nuotekose buvo užfiksuotas AAA Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus tyrimų protokoluose: 2018-11-16 Nr. P-001-2018-273/1, 2019-06-07 Nr. P-001-2019-142/1 ir 2021-01-05 Nr. P-001-2020-433. Taip pat šis teršalas fiksuotas dviejuose pačios Bendrovės paimtuose mėginiuose: 2019-01-23 paimtame mėginyje 0,05 $\mu\text{g/l}$ (UAB "C1" 2019-01-23 tyrimų protokolas Nr. 190124MV012) ir 2020-10-14 paimtame mėginyje 1,0 $\mu\text{g/l}$ („Eurofins labtarna Lietuva“ UAB 2020-10-30 tyrimų protokolas Nr. TP20-19146). Kaip minėta, Bendrovė 2021-02-12 pateikdama patikslintas 2019 ir 2020 m. Deklaracijas FR0522, nurodė išleidusi di(2-etilheksil)ftalata, tačiau, kaip nustatė Aplinkos apsaugos departamentas mokestinio patikrinimo metu, neteisingai apskaičiavo ir deklaravo į aplinką išleistą šio teršalo kiekį, nes į teršalo kiekio skaičiavimus neįtraukė 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1 rezultatų. Todėl mokestinio patikrinimo metu buvo perskaičiuotas Bendrovės faktiškai į aplinką su nuotekomis išleistas di(2-etilheksil)ftalato kiekis bei šis teršalų kiekis apmokestintas MUAT taikant didesnę tarifą.

Kaip minėta, Bendrovė skunde dėsto argumentus dėl to, kad ji MUAT apskaičiavo, deklaravo ir sumokėjo sąžiningai pagal duomenis, kuriuos turėjo – skaičiuodama taršą di(2-etilheksil)ftalatu laikotarpiu nuo 2019-05-23 iki 2020-10-13, ji pagrįstai vadovavosi savo užsakymu parengtu tyrimų protokolu, kuris buvo įformintas ištyrus 2019-01-23 paimtą mėginį, tuo tarpu 2019-06-07 tyrimų protokolo Nr. P-001-2019-142/1 duomenų nevertino, neturėdama

tyčios nuslėpti mokesčius. Bendrovės tvirtinimu, 2019-06-07 tyrimų protokolą Nr. P-001-2019-142/1 ji gavo tik su Patikrinimo aktu, šis tyrimų protokolą parengtas pažeidžiant imperatyvų Aplinkos monitoringo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies reikalavimą laboratorijai turėti leidimą tyrimams atlikti arba būti akredituotai teisės aktų nustatyta tvarka, be to, tyrimas atliktas mėginį paėmus netinkamai – naudojant Bendrovės automatinį nuotekų semtuvą *WaterSam* (WS 312), kuris nepritaikytas imti nuotekų mėginius ftalatų tyrimams, nes nuotekų mėginys renkamas plastikine žarnele, kas dėl plastiko absorbcijos iškreipia matavimo rezultatus.

Pasisakant dėl šių Bendrovės argumentų, pažymėtina, jog pagal Tvarcos aprašo 9 punktą mokestis už išmestą arba išleistą į aplinką teršalų kiekį, įskaitant ir mokestį, taikant didesnę tarifą už išmestą ar išleistą į aplinką teršalų kiekį, viršijus didžiausią leistiną momentinę ar paros vidutinę koncentraciją ir (ar) vienkartinį leistinos taršos normatyvą, ir (ar) mokestinio laikotarpio normatyvą, apskaičiuojamas ir sumokamas pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, per kurį buvo viršytas leistinas išmesti į aplinką teršalo kiekis. Išmestų arba išleistų į aplinką teršalų kiekis nustatomas pagal mokesčio mokėtojo laboratorinės kontrolės duomenis ir (arba) aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės tikslais atliktų laboratorinių tyrimų / matavimų duomenis. Kai mokesčio mokėtojo ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės tikslais atliktų laboratorinių tyrimų / matavimų duomenys (rezultatai) nesutampa, vadovaujamosi aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės tikslais atliktų laboratorinių tyrimų / matavimų duomenimis.

Pagal ginčui aktualiu laikotarpiu galiojusią (iki 2020-11-01) Aplinkos monitoringo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies redakciją laboratorijos, atliekančios taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose (ore, vandenyje, dirvožemyje) matavimus ir tyrimus, turi turėti leidimus šiems matavimams ir tyrimams atlikti arba būti akredituotos teisės aktų nustatyta tvarka. Leidimų atlikti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus išdavimo tvarką nustato Aplinkos ministerija. Ir nors Bendrovė skunde, remdamasi viešai skelbiama informacija, tvirtina, jog AAA Aplinkos tyrimų departamentas neturi leidimo atlikti di(2-etilheksil)ftalato tyrimus ir todėl 2019-06-07 tyrimų protokolą Nr. P-001-2019-142/1 buvo parengtas pažeidžiant imperatyvų Aplinkos monitoringo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies reikalavimą laboratorijai turėti leidimą vykdyti šią veiklą arba būti akredituotai teisės aktų nustatyta tvarka, tačiau ginčo byloje nustatyta (Aplinkos apsaugos departamentui papildomai 2022-05-23 pateikus Komisijai AAA 2018-06-01 išduotą leidimą su priedu), kad AAA Aplinkos tyrimų departamentui 2018-06-01 buvo išdavusi leidimą Nr. 1488160 (galiojusį iki 2020-10-29) atlikti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus, nurodytus leidimo priede. Leidimo priedo 149 eilutėje nurodytas teršalas – di(2-etilheksil)ftalatas, nurodytas tyrimo metodas – dujų chromatografija–masių spektrometrija bei nurodytas normatyvinio ar kito dokumento, kuriame pateiktas metodas, žymuo, pavadinimas: „LST EN ISO 18856:2005 Vandens kokybė. Išskirtų ftalatų nustatymas dujų chromatografija ir masių spektrometrija“; „SVP 1/1-21:2018 Vandens kokybė. Ftalatų nustatymas dujų chromatografijos – masių spektrometrija metodu“. Vadinas, AAA Aplinkos tyrimų departamentas, atlikęs ginče aptariamą di(2-etilheksil)ftalato tyrimą, atitiko Aplinkos monitoringo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje įtvirtintus laboratorijai keliamus reikalavimus, atliko nuotekų mėginio tyrimus leidime nurodytu standartizuotu tyrimo metodu, todėl Bendrovės skundo argumentai šiuo aspektu atmestini kaip nepagrįsti.

Pasisakant dėl Bendrovės argumentų, susijusių su netinkamu mėginio di(2-etilheksil)ftalato tyrimams, kuris buvo ištirtas 2019-06-07 tyrimų protokolu Nr. P-001-2019-142/1, paėmimo, pažymėtina, jog pagal iki 2021-07-30 galiojusią Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003-12-17 įsakymu Nr. 652 patvirtintų Aplinkos valstybinės laboratorinės kontrolės sistemos nuostatų 13.2 punktą, imant išleidžiamų į aplinką teršalų mėginius, dalyvauja kontroliuojamo objekto atstovas. Mėginio paėmimas nustatyta tvarka įforminamas atitinkamais dokumentais, kuriuos pasirašo mėginius ėmę pareigūnai ir kontroliuojamo objekto atstovas. Ginčo byloje Bendrovei nepateikus jokių įrodymų, kad jos atstovas nedalyvavo imant ginče aptariamą tyrimu ištirtą nuotekų mėginį, kad jis mėginio tyrimo paėmimo metu pareiškė prieštaravimus dėl netinkamo mėginio paėmimo, Bendrovės pozicija šiuo ginčo aspektu vertintina kaip gynybinė. Juolab, kad iš 2019-06-07 tyrimų protokolo

Nr. P-001-2019-142/1 turinio matyti, kad nuotekų po valymo mėginius 2019-05-21–2019-05-22 AAA Aplinkos tyrimų departamento Panevėžio analitinės kontrolės skyriaus aplinkos chemikai paėmė naudodami akredituotus mėginių ėmimo metodus pagal standarto LST ISO 5667-10:2011 reikalavimus, paros mėginį ėmė naudodami Bendrovės įrengtą ir eksploatuojamą automatinį mėginių semtuvą *WaterSam* (WS 312), už kurio eksploataciją, priežiūrą yra atsakinga pati Bendrovė. Tam, kad mėginio kokybės neįtakotų paties automatinio mėginių semtuvo savybės (Bendrovės teigimu, jos turimas semtuvas nepritaikytas imti nuotekų mėginius ftalatų tyrimams, nes nuotekų mėginys renkamas plastikine žarnele (pagaminta iš PVC), kas dėl plastiko absorbcijos iškreipia matavimo rezultata), Bendrovė turėjo įsirengti automatinį mėginių semtuvą, pagamintą iš tokių medžiagų, kurios neiškreiptų ftalatų tyrimų rezultatų. Be to, Bendrovės ginče dėstoma pozicija dėl netinkamo nuotekų mėginio, kurio tyrimo rezultatai buvo įforminti 2019-06-07 tyrimų protokolu Nr. P-001-2019-142/1, paėmimo yra nenuosekli, nes Bendrovė nereiškia jokių priekaištų dėl kitais tyrimais ištirtų tiek pačios Bendrovės iniciatyva, tiek AAA paimtų nuotekų mėginių paėmimo kokybės, nors visi šie mėginiai buvo imti naudojant tą patį Bendrovės eksploatuojamą automatinį mėginių semtuvą.

Bendrovė skunde tvirtina laiku negavusi AAA Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus 2019-06-07 tyrimų protokolu Nr. P-001-2019-142/1, dėl ko nurodo taršą di(2-etilheksil)ftalatu apskaičiavusi ir deklaravusi teisingai pagal turimus tyrimų protokolus (vadovavosi 2019-02-08 tyrimų protokolu, kuriuo buvo ištirtas 2019-01-23 paimtas mėginys). Tačiau atsižvelgiant į MUATĮ 8 straipsnio 6 dalyje įtvirtintą mokesčių mokėtojo pareigą būti atidžiam, rūpintis ir užtikrinti tinkamą apskaitos tvarkymą, deklaracijų teikimą ir MUAT sumokėjimą, darytina išvada, jog Bendrovė, žinodama, kad AAA 2019-05-21–2019-05-22 paėmė nuotekų mėginius di(2-etilheksil)ftalato kiekiui nuotekose nustatyti, būdama atidi ir rūpestinga MUAT iš stacionarių šaltinių mokėtoja, turėjo prievolę pasidomėti AAA atliktų tyrimų rezultatais, galinčiais lemti jos apskaičiuoto mokesčio dydžio teisingumą, tačiau to nepadarė. Juolab, kad jau nuo 2018 m. Bendrovė žinojo, kad jos nuotekose randama prioritentinė pavojinga medžiaga di(2-etilheksil)ftalatas (Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos 2018-11-28 raštas Nr. (16)-AD5-10163, kuriame nurodyta, jog pagal 2018-11-16 tyrimų rezultatų protokolą Nr. P-001-2018-273/1 paros mėginio nuotekose po valymo rasta 11,4 µg/l di(2-etilheksil)ftalato).

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, atmetini kaip nepagrįsti Bendrovės skunde, remiantis Lietuvos standarte LST ISO 5667-10 „Vandens kokybė. Mėginių ėmimas. 10 dalis. Nurodymai, kaip imti nuotekų mėginius“ išdėstytais teiginiais, jog įvairūs veiksniai nuotekų sraute gali skirtis dėl atsitiktinių ir sisteminių pokyčių ir dėl šios priežasties vandens analizė turėtų būti pagrįsta mėginiais, kurie reguliariai imami tam tikrą laikotarpį, dėstomi argumentai, jog nėra pagrindo tikėti 2019-06-07 tyrimų protokole Nr. P-001-2019-142/1 pateiktu rezultatu ir skaičiuoti, kad Bendrovė visą laiką iki kito mėginio paėmimo (2020-10-14) ir ištyrimo („Eurofins labtarna Lietuva“ UAB 2020-10-30 tyrimų protokolas Nr. TP20-19146) išleido tokį patį di(2-etilheksil)ftalato kiekį. Pažymėtina, jog iš Bendrovės atžvilgiu surašyto Patikrinimo akto turinio matyti, kad buvo vertinti visų tiek AAA, tiek pačios Bendrovės iniciatyva paimtų nuotekų mėginių tyrimų rezultatai, tuo tarpu aplinkybė, jog Bendrovė tikrintuoju dviejų metų laikotarpiu inicijavo tik du tyrimus di(2-etilheksil)ftalato kiekiui jos į aplinką išleidžiamose nuotekose nustatyti, priklausė tik nuo pačios Bendrovės valios. Pasisakant šiuo ginčo aspektu, atkreiptinas dėmesys į tai, jog pagal Bendrovės su AAA 2021-02-12 suderintą „Ūkio subjekto aplinkos monitoringo programą“ (Taršos leidimo Nr. TL-P.6-2/2014 priedas Nr. 2) vykdydama taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų monitoringą, Bendrovė numatė išleidžiamų nuotekų mėginius di(2-etilheksil)ftalato kiekiui jose nustatyti imti kartą į mėnesį.

Apibendrinant aukščiau išdėstytą, darytina išvada, jog Aplinkos apsaugos departamentas ginčo atveju pripažindamas Bendrovę MUAT iš stacionarių taršos šaltinių mokėtoja už visą faktiškai iš Rokiškio m. NVĮ į aplinką neturint DLT normatyvo išleistą teršalo di(2-etilheksil)ftalato kiekį, tinkamai aiškino ir taikė MUATĮ bei Tvarkos aprašo nuostatas. Taip pat tinkamai, atsižvelgęs į 2019-06-07 tyrimų protokole Nr. P-001-2019-142/1 fiksuotą faktiškai su nuotekomis išleisto di(2-etilheksil)ftalato kiekį, apskaičiavo MUAT bazę – nustatė išleistų į aplinką šių teršalų kiekį. Pažymėtina, jog iš imperatyvių MUATĮ nuostatų kylančios Bendrovės

prievolės šio įstatymo nustatyta tvarka apskaityti visus faktiškai (šio ginčo atveju iš Rokiškio m. NVĮ) į aplinką išleistus teršalus, tinkamai ir teisingai apskaičiuoti, deklaruoti bei sumokėti MUAT iš stacionarių taršos šaltinių niekaip negali paneigti Bendrovės skunde Komisijai dėstomi argumentai dėl jos aktyvių veiksmų ir priemonių, kurių ji ėmėsi dėl jos nuotekose randamo di(2-etilheksil)ftalato (Bendrovės skundo 17.2 papunktis), taip pat argumentai dėl netinkamos jos atžvilgiu taikytos mokesčių administratoriaus praktikos – Bendrovės tvirtinimu, dėl to, kad buvo netinkamai deklaruoti teršalų kiekiai, įtakos turėjo ir pats Aplinkos apsaugos departamentas, dar 2018 m. nepareikalavęs į TIPK leidimą įtraukti di(2-etilheksil)ftalato, nors ir atlikęs mokesčių patikrinimą už 2018 m. (2019-06-26 patikrinimo aktas Nr. PA80-43), tačiau nesiėmęs jokių veiksmų tam, kad išaiškinti Bendrovei, kokių veiksmų jai reiktų imtis, kad nebūtų nustatyta pažeidimų dėl nuotekose randamo di(2-etilheksil)ftalato.

Pasisakant dėl šių Bendrovės argumentų, pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014-03-06 įsakymu Nr. D1-259 patvirtintų Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių 1 priedo „Kriterijai, kuriuos atitinkančių įrenginių eksploatavimui reikia leidimo“ 1.4. punkte įtvirtinta, kad išleidžiamos į gamtinę aplinką nuotekos, kuriose nepriklausomai nuo nuotekų kiekio / debito prioritетinių medžiagų koncentracija yra lygi arba didesnė už Nuotekų tvarkymo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-05-17 įsakymu Nr. D1-236, 2 priedo A dalyje „Ribinė koncentracija į gamtinę aplinką“ nurodytą vertę ir (ar) kuriose yra prioritетinių pavojingų medžiagų (nepriklausomai nuo išleidžiamų prioritетinių pavojingų medžiagų kiekio) yra tas kriterijus, kurį atitinkančių įrenginių eksploatavimui reikia specialiosios leidimo dalies nuotekų tvarkymui ir išleidimui. Be to, iš šių taisyklių nuostatų: taisyklės nustato paraiškos gauti ar pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 19² straipsnyje nurodytą leidimą rengimo, pateikimo, viešinimo, nagrinėjimo, priėmimo, leidimo projekto rengimo, leidimo išdavimo, leidimo sąlygų peržiūrėjimo, leidimo pakeitimo ir galiojimo panaikinimo tvarką (1 punktas); Taisyklėmis privalo vadovautis veiklos vykdytojai, eksploatuojantys Taisyklių 4.3 papunktyje apibrėžtus įrenginius (stacionarų technikos objektą, kuriame vykdoma vienos arba kelių rūšių Taisyklių 1 priede išvardintus kriterijus atitinkanti veikla ir bet kuri kita toje pačioje vietoje vykdoma tiesiogiai susijusi veikla, galinti sukelti aplinkos teršimą ir (arba) kitokias pasekmes ar poveikį aplinkai), AAA, išduodanti leidimus, peržiūrinti jų sąlygas, keičianti leidimus ir panaikinanti jų galiojimą, <...> Aplinkos apsaugos departamentas, teikiantis pastabas ir (ar) pasiūlymus dėl paraiškų gauti ar pakeisti leidimus ir kontroliuojantis leidimų sąlygų laikymąsi (3 punktas); veiklos vykdytojas, eksploatuojantis įrenginį (jo dalį, kelis įrenginius ar jų dalis), atitinkanti vieną ar kelis Taisyklių 1 priede nurodytus kriterijus, privalo turėti leidimą (6 punktas); leidimą pagal veiklos vykdytojo paraišką išduoda, pakeičia, peržiūri, patikrina leidimo sąlygas ir jo galiojimą panaikina AAA (9 punktas); kai veiklos vykdytojas pagal šių Taisyklių reikalavimus turi gauti ar pakeisti leidimo specialiąją dalį – „Nuotekų tvarkymas ir išleidimas“ <...>, veiklos vykdytojas turi įrodyti AAA, kad veiklos vykdymo metu su nuotekomis išleidžiami teršalai aplinkoje neviršys jiems nustatytos aplinkos kokybės normos (ribinės ar kitos vertės, 17.1 papunktis); Pareiškėjas rengia bendrąją paraiškos dalį ir specialiąją paraiškos dalį, pagal kurią turi būti išduotas ar pakeistas leidimas (28 punktas); specialiojoje leidimo dalyje „Nuotekų tvarkymas ir išleidimas“ (3 priedo 1 priedėlis) nurodoma: vandens telkinys (priimtumas), į kurį leidžiama išleisti nuotekas ir tiksli išleidimo vieta; leidžiamų išleisti nuotekų kiekis ir jų užterštumas (normatyvai), tarp jų prioritетinėmis medžiagomis; kitos sąlygos nuotekoms tvarkyti ir išleisti, nustatomos pagal aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus (60.1 papunktis), matyti, kad prievolė laikytis teisės aktų reikalavimų ir laiku įvertinti savo vykdomos veiklos atitiktį tam tikriems kriterijams, pagal kuriuos Bendrovė gali vykdyti veiklą tik gavusi leidimą šiai veiklai, tenka šios veiklos vykdytojais, ginčo atveju būtent Bendrovei. Todėl Bendrovė, nuo 2018 m. pabaigos (Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos 2018-11-28 raštas Nr. (16)-AD5-10163, Bendrovės iniciatyva 2019-01-23 paimtų mėginių di(2-etilheksil)ftalato tyrimui rezultatai) žinodama, kad jos iš Rokiškio m. NVĮ išleidžiamose nuotekose randamas di(2-etilheksil)ftalatas, nedelsdama turėjo kreiptis į AAA su paraiška įtraukti jos su nuotekomis išleidžiamas į gamtinę aplinką prioritетines medžiagas į TIPK (taršos) leidimą, laiku deklaruoti MUAT iš stacionaraus taršos šaltinio nurodant

Deklaracijose FR0522 faktiškai išleistą di(2-etilheksil)ftalato kiekį. Tačiau Bendrovė šių veiksmų savalaikiai neatliko, kaip pati nurodo savo skunde, jos ginčui aktualiu laikotarpiu turėto TIPK leidimo keitimo į Taršos leidimą procedūrą 2020-09-29 inicijavo AAA, ji pati tik 2020-10-26 raštu Nr. 72 pateiktoje paraiškoje paprašė į keičiamą Taršos leidimą įtraukti prioritetinę pavojingą medžiagą di(2-etilheksil)ftalatą, o iš Rokiškio m. NVĮ išleistą di(2-etilheksil)ftalatą deklaravo tik 2021-02-12 pateikdama patikslintas 2019 ir 2020 m. mokestinių laikotarpių Deklaracijas FR0522. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, darytina išvada, jog Bendrovė ginčo situacijoje nebuvo atidi ir rūpestinga, veikė aplaidžiai, sąmoningai laiku neapskaitė ir nedeklaravo ginče aptariamų faktiškai išleistų di(2-etilheksil)ftalatų kiekių ir taip juos nuspė, kaip tai suprantama pagal MUATĮ 9 straipsnio 3 dalį. Todėl nagrinėjamu atveju pagrįstai Bendrovei buvo apskaičiuotas mokėtinas MUAT taikant didesnę tarifą pagal MUATĮ 9 straipsnio 4 dalies 1 punktą.

Bendrovės atstovai skundo nagrinėjimo Komisijos posėdyje metu savo nesutikimą su MUAT iš stacionarių taršos šaltinių apskaičiavimu taikant didesnę tarifą grindė ir nuo 2022-05-01 pasikeitusiu teisiniu reglamentavimu, kuris, Bendrovės atstovų nuomone, remiantis MAĮ 142 straipsnio 1 dalimi, turi būti taikomas skaičiuojant MUAT didesniu tarifu ir už taršą, išleistą į aplinką iki naujo teisinio reglamentavimo įsigaliojimo. Bendrovės atstovai nurodė, jog 2022-03-31 įstatymu Nr. XIV-999 (įsigaliojusiu nuo 2022-05-01) buvo pakeistas Lietuvos Respublikos vandens įstatymo (toliau – Vandens įstatymas) 18 straipsnio 2 dalies 5 punktas, numatantis, kad asmuo, išleidžiantis į gamtinę aplinką (į paviršinius vandens telkinius ir (arba) į gruntą) nuotekas, privalo turėti TIPK leidimą arba taršos leidimą, kurių išdavimo tvarką nustato Aplinkos apsaugos įstatymas, jeigu išleidžiamos (planuojamos išleisti) į gamtinę aplinką nuotekos (išskyrus buitines nuotekas), kuriose prioritetinių medžiagų, kurių išleidimas turi būti nuosekliai nutrauktas, koncentracija viršija aplinkos ministro nustatytas išleidžiamųjų teršalų ribines vertes. Vadovaudamasis Vandens įstatymo 18 straipsniu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministras 2022-04-22 įsakymu Nr. D1-109 (įsigaliojusiu nuo 2022-05-01) pakeitė Nuotekų tvarkymo reglamento 15 punktą ir jį išdėstė taip: „į gamtinę aplinką išleisti gamybinės ir komunalinės nuotekas (nepriklausomai nuo nuotekų kiekio / debito), kuriose prioritetinių medžiagų koncentracija yra lygi arba didesnė už šio reglamento 2 priedo A dalyje nurodytą ribinės koncentracijos į gamtinę aplinką vertę ir / ar kuriose prioritetinių pavojingų medžiagų koncentracija viršija šio Reglamento 1 priede nurodytą DLK-AKS vidaus paviršiniams vandenims, o kai medžiagai DLK-AKS nenustatytas, – aplinkos kokybės standartą, išreikštą kaip metinė vidutinė vertė (toliau – MV-AKS), vidaus paviršiniams vandenims, leidžiama tik turint leidimą, kuriame nustatyti reikalavimai tokioms medžiagoms išleisti. Siekiant geros paviršinių vandens telkinių būklės ir užtikrinant, kad prioritetinių medžiagų koncentracija nuosėdose ir (arba) atitinkamoje biotoje nedidėtų, draudžiama pradėti naują veiklą (arba keisti esamą), dėl kurios su nuotekomis būtų išleidžiamos (į gamtinę aplinką arba nuotakyną) prioritetinės medžiagos (išskyrus atliekų tvarkymo veiklą). Esamas šio reglamento 2 priedo A dalyje nurodytų prioritetinių medžiagų išleidimas su nuotekomis turi būti mažinamas, o šio Reglamento 1 priede nurodytų prioritetinių pavojingų medžiagų išleidimas – palapsniui nutrauktas“. Tačiau pažymėtina, jog Nuotekų tvarkymo reglamento 1 priedo „Prioritetinių pavojingų medžiagų didžiausia leidžiama koncentracija (DLK) nuotekose ir aplinkos kokybės standartai (AKS)“ ginčui aktuali redakcija galioja nuo 2014-09-18, jo 14 eilutėje kaip viena iš medžiagų ES mastu nustatyta kaip prioritetinės pavojingos medžiagos 2013 m., kurių išleidimas su nuotekomis turi būti nutrauktas iki 2033 m., nurodytas di(2-etilheksil)ftalatas, jo DLK, išreikštas kaip metinė vidutinė vertė, į gamtinę aplinką nustatyta 2 µg/l, o šios medžiagos MV-AKS (šis parametras yra AKS, išreikštas kaip metinė vidutinė vertė (MV-AKS) vidaus paviršiniuose vandenyse – 1,3 µg/l. Iš Patikrinimo akto turinio matyti, jog Bendrovės mokesčio patikrinimo metu buvo nustatyta ne tik aplinkybė, kad Bendrovė 2019-01-01–2019-01-22 ir 2019-25-23–2019-12-31 laikotarpiais išleido teršalą di(2-etilheksil)ftalatą į gamtinę aplinką be nustatyto DLT normatyvo, bet šis teršalas buvo išleistas viršijant Nuotekų tvarkymo reglamento 1 priedo 1 lentelės 14 eilutėje nustatytą leistiną vertę – 2 µg/l arba 0,002 mg/l, tuo tarpu Bendrovė 2019-01-01–2019-01-22 laikotarpiu išleisto teršalo nustatyta koncentracija – 0,0114 mg/l, 2019-25-23–2019-12-31 laikotarpiu – 0,021 mg/l. Analogiškos aplinkybės nustatytos ir dėl Bendrovės 2020-01-01–2020-10-13 laikotarpiu išleisto

di(2-etilheksil)ftalato, jis buvo išleistas viršijant leistiną DLK vertę (0,021mg/l). Iš Patikrinimo akte pateiktos informacijos taip pat darytina išvada, jog Bendrovės nurodytaisiais laikotarpiais išleisto di(2-etilheksil)ftalato koncentracija viršijo ir Nuotekų tvarkymo reglamento 1 priede nurodytą MV-AKS vidaus paviršiniuose vandenyse (1,3 µg/l), vadinasi, ir pagal nuo 2022-05-01 įsigaliojusį Nuotekų tvarkymo reglamento 15 punktą Bendrovė išleisti į aplinką di(2-etilheksil)ftalatą galėjo tik turėdama leidimą šiai medžiagai išleisti (iki 2022-04-30 galiojęs Nuotekų tvarkymo reglamento 15 punktas įtvirtino reikalavimą turėti leidimą į gamtinę aplinką išleisti nuotekas (nepriklausomai nuo nuotekų kiekio / debito), kuriose yra prioritetinių pavojingų medžiagų nepriklausomai nuo išleidžiamų prioritetinių pavojingų medžiagų kiekio). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta bei į šiame ginče konstatuotą Bendrovės padarytą pažeidimą – Bendrovė išleido į gamtinę aplinką di(2-etilheksil)ftalatą, viršydama DLT normatyvą (išleido teršalą, nenurodytą TIPK leidime, vadinasi, jos DLT normatyvas lygus 0), darytina išvada, jog jos visas išleistas teršalo kiekis buvo pagrįstai apmokestintas taikant didesnę mokesčio tarifą, tuo tarpu apmokestinti didesniu tarifu tik teršalo kiekį, viršijantį MV-AKS (1,3 µg/l), kaip kad tvirtino Bendrovės atstovė skundo nagrinėjimo Komisijos posėdyje metu, atsižvelgiant į aukščiau aptartą teisinį reglamentavimą, nėra jokio pagrindo.

Bendrovė skunde dėsto argumentus dėl jai Sprendimu pritaikytos mokesčio apskaičiavimo didesniu tarifu sankcijos neteisingumo bei neproporcingumo, be kita ko, akcentuodama aplinkybes, kad ji Rokiškio r. savivaldybės tarybos 2015-12-18 sprendimu Nr. TS-240 yra paskirta viešuoju geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju Rokiškio rajono savivaldybės teritorijoje, jai pavesta vykdyti viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą Rokiškio r. savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje. Bendrovė negali įtakoti savo abonentų ir vartotojų veiklos, be to, ji nėra prisiėmusi įsipareigojimų išvalyti di(2-etilheksil)ftalatą iš savo abonentų ir vartotojų nuotekų, išleidžiamų į jos valdomą Rokiškio m. nuotekų tvarkymo infrastruktūrą. Dėl šios priežasties Bendrovės abonentai ir vartotojai, išleidžiantys nuotekas į Bendrovės nuotekų tinklus, turi imtis priemonių atsisakyti veikloje naudoti di(2-etilheksil)ftalatą, tokiu būdu užkertant kelią jam pateikti per Bendrovės eksploatuojamą NVĮ į gamtinę aplinką, o šį procesą turi kontroliuoti Aplinkos apsaugos departamentas.

Pažymėtina, jog Bendrovė yra nuotekų tvarkytoja. Pagal Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 11 punktą būtent nuotekų tvarkytojas turi užtikrinti, kad išvalytos nuotekos atitiktų Nuotekų tvarkymo reglamente nustatytus nuotekų išleidimui taikomus reikalavimus. Tuo tarpu nuotekų tvarkymo srityje taikomas principas „teršėjas moka“ reiškia, kad nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo išlaidas turi apmokėti asmenys, kuriems tiekiamas geriamasis vanduo ir (arba) teikiamos nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos (šio įstatymo 17 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgiant į šį teisinį reglamentavimą, darytina išvada, kad būtent Bendrovė yra atsakinga už nuotekų į gamtinę aplinką išleidimą, todėl būtent ji privalo imtis tokių priemonių, kad užterštos nuotekos nepateiktų į aplinką arba apskaičiuoti ir sumokėti MUAT didesniu tarifu už viršnormatyvinę taršą. Tuo tarpu Bendrovės abonentai ir vartotojai turi prievolę apmokėti nuotekų tvarkymo išlaidas. Todėl nurodytieji Bendrovės argumentai atmestini kaip nepagrįsti.

Komisija kritiškai vertina Bendrovės, remiantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 33 straipsnio 1 dalies nuostatomis, dėstomą argumentą, kad Bendrovė neturėjo motyvo slėpti dalies ar visos su nuotekomis išleidžiamos taršos, nes MUAT priskiriami ataskaitinio laikotarpio sąnaudoms ir yra įskaičiuojami į paslaugų kainas. Komisija pastebi, kad MUAT, kaip ir kiti veiklos mokesčiai, priskiriami ribojamų dydžių leidžiamoms atskaitymams (Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 17 straipsnio 2 dalis), tačiau tai nesuteikia teisės šių mokesčių nemokėti. Juolab, kad MUAT iš stacionarių taršos šaltinių mokėtoją apibrėžia, jo prievolės teisingai ir laiku apskaičiuoti bei sumokėti MUAT už taršą nustato mokesčio įstatymas ir šių prievolių vykdymas nepriklauso nuo Bendrovės taikomos teikiamų paslaugų kainodaros bei nuo to, ar ūkio subjektas (mokesčio mokėtojas) yra viešųjų paslaugų – geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, teikėjas, ar ne.

Bendrovė skunde teigia, kad Sprendimu patvirtintos MUAT sumos sumokėjimas sutrikdytų jos veiklą ar pastūmėtų link bankroto, nes Bendrovės finansinė padėtis yra kritiškai

bloga (Bendrovės veikla tikrintuoju laikotarpiu buvo nuostolinga, ji turi daugiau nei 2 mln. įsipareigojimų, dėl vartotojų įsiskolinimo už teikiamas vandens tiekimo paslaugas jai nuolat trūksta apyvartinių lėšų). Pasisakydama dėl šių Bendrovės argumentų Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad kiekvienas mokesčių mokėtojas privalo mokėti mokesčių įstatymų nustatytus mokesčius, laikydamasis mokesčių teisės aktuose nustatytos mokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos (MAĮ 8 straipsnio 1 dalis). Mokesčių surinkimas, kaip ne kartą yra pažymėjęs ir Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – KT) bei LVAT, yra susijęs su viešojo intereso apsauga, nes taip yra gaunama lėšų visos visuomenės poreikiams tenkinti. Nemokant mokesčių, viešasis interesas yra pažeidžiamas, o subjektas, tiesiogiai ar netiesiogiai prisidedantis prie mokesčių nemokėjimo mokesčių teisės prasme, elgiasi nesąžiningai. Tokiu būdu pažeidžiami ir mokesčių visuotinio privalomumo, mokesčių mokėtojų lygybės principai, nes mokesčių nemokantys subjektai konkurencine prasme atsiduria geresnėje padėtyje nei juos mokantys (žr., pvz., KT 2003-11-17 nutarimą, LVAT 2011-09-05 sprendimą adm. byloje Nr. A-556-2255/11, 2014-02-24 nutartį adm. byloje Nr. A-602-220/2014 ir kt.). Komisija pažymi, kad šiame ginče aptartas Bendrovės neteisėtas veikimas padarė žalą teisės saugomoms ir ginamoms vertybėms, todėl jos juntamos finansinės pasekmės yra teisiškai pagrįstos. Esant finansiniams sunkumams, Bendrovė, kaip ir kiekvienas sunkumus patiriantis mokesčių mokėtojas, teisės aktų nustatyta tvarka gali kreiptis į mokesčių administratorių su prašymu atidėti (išdėstyti) mokesstinės nepriemokos mokėjimą jai priimtinomis sąlygomis.

Bendrovė skunde, atsižvelgdama į pažeidimų mastą, pobūdį, skunde išvardintas pažeidimų padarymo aplinkybes, į tai, kad Bendrovės nuomone, jos padaryti pažeidimai yra formalus pobūdžio, nesukėlė neigiamų padarinių aplinkai, valstybės ekonominiams interesams, į tai, kad Bendrovė bendradarbiavo su pareigūnais, taip pat atsižvelgiant į blogą Bendrovės finansinę padėtį, kad sumokėjus ginčijamą 600 278 Eur sumą, būtų apsunkinta Bendrovės galimybė vykdyti priskirtas viešąsias paslaugas, būtų pažeistas ir visuomenės, viešasis interesas, vadovaudamasi teisingumo ir protingumo principais, dėsto reikalavimą Sprendimą pakeisti, apskaičiuotą didesniu tarifu 600 278 Eur MUAT iš stacionarių taršo šaltinių sumažinti, netaikant koeficiento 50, iki 11 586,12 Eur.

Komisija, atsižvelgdama į įstatymų leidėjo siekį mokesčių už aplinkos teršimą srityje ekonominėmis poveikio priemonėmis skatinti teršėjus mažinti aplinkos teršimą, užtikrinti, kad nebūtų viršyti nustatyti teršalų išmetimo į aplinką normatyvai, taip pat sudaryti sąlygas iš mokesčio už aplinkos teršimą kaupti lėšas aplinkos apsaugos priemonėms įgyvendinti (MUATĮ 1 straipsnio 2 dalis), į aplinkybę, jog ginče aptariamasis di(2-etilheksil)ftalatas norminiais aktais yra pripažintas pavojingu teršalu ir šią aplinkybę teisėkūros subjektai įvertino ne tik didesniu standartiniu tarifu, bet ir nustatydami didelį koeficientą (50) atvejams, kai yra viršijami normatyvai ar šie teršalai yra nuslepiami (pagal MUATĮ 6 straipsnio 1 dalį MUAT tarifai ir tarifų koeficientai nustatomi teršalams ir teršalų grupėms pagal jų kenksmingumą aplinkai), o tai suponuoja didesnę valstybės bei visuomenės interesą kontroliuoti bei riboti tokių teršalų išleidimą (išmetimą) į aplinką, kuris yra pažeidžiamas atveju, kai teršalai į aplinką išmetami (išleidžiami) neturint tam privalomo turėti leidimo, kas griežtina ūkio subjekto atsakomybę (žr., pvz., LVAT 2021-11-17 nutartį adm. byloje Nr. eA-2019-602/2021), konstatuoja, jog Bendrovės skunde išdėstytas reikalavimas sumažinti jai apskaičiuotą MUAT, netaikant koeficiento 50, negali būti tenkinamas.

Tačiau atsižvelgusi į tai, jog teismų praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, kad MUAT apskaičiavimas taikant didesnę tarifą laikytinas ekonomine sankcija (už mokesčio įstatymo pažeidimus taikoma ekonomine poveikio priemone, pvz., LVAT 2019-05-15 nutartis adm. byloje Nr. A-431-822/2019, 2020-06-03 sprendimas adm. byloje Nr. eA-2888-624/2020), taip pat įvertinusi tai, kad KT ne kartą yra konstatavęs, kad įstatyme nustatytų institucijų priimtų nutarimų taikyti asmeniui konkrečią sankciją pagrįstumo ir teisėtumo kontrolę užtikrina teismas, kuris, atsižvelgdamas į teisės pažeidimo pobūdį, jo mastą, atsakomybę lengvinančias bei kitas reikšmingas aplinkybes ir vadovaudamasis teisingumo, protingumo kriterijais, turi teisę nuspręsti, kad tokia sankcija asmeniui neturi būti taikoma, jei dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių ji yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga (žr., pvz., KT 2008-01-21, 2008-09-17 nutarimus), LVAT praktikoje taikomus MUAT iš stacionarių taršos

šaltinių, apskaičiuoto taikant padidintą tarifą, sumažinimo kriterijus – pažeidimo padarymo aplinkybes, padaryto pažeidimo pobūdį, jo mastą, kaltės formą, atsakomybę lengvinančias ir kitas reikšmingas aplinkybes (pvz., LVAT 2018-10-24 nutartis adm. byloje Nr. A-784-4921/2018, 2019-05-15 nutartis adm. byloje Nr. A-431-822/2019), vadovaudamasi protingumo ir teisingumo principais, Komisija laikosi pozicijos, jog ginčo situacijoje įstatymų leidėjo įtvirtintu apmokestinimo padidintu mokesčio tarifu siektini tikslai bus pasiekti nurodant Bendrovei sumokėti 50 proc. jai Sprendime apskaičiuoto ir nurodyto sumokėti MUAT iš stacionarių taršos šaltinių. Todėl Sprendimas, kuriuo Bendrovei nurodyta sumokėti į biudžetą 600 278 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių keistinas, vietoje nurodymo sumokėti 600 278 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių, Bendrovei nurodytina sumokėti 300 139 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 4 punktu, n u s p r e n d ž i a :

Pakeisti Aplinkos apsaugos departamento 2022-03-04 sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo Nr. AS-43, vietoje nurodymo sumokėti 600 278 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių, nurodyti Bendrovei sumokėti 300 139 Eur MUAT iš stacionarių taršos šaltinių.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 straipsnio 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu dėl mokestinio ginčo, turi teisę šį sprendimą apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, LT-01102 Vilnius). Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 straipsnio 2 dalį apskusti Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkas

Evaldas Raistenskis

Komisijos narė

Jurgita Narkevičiūtė

Komisijos narė

Rasa Stravinskaitė

Komisijos narys

Andrius Venius